

Kỳ vọng Đại hội XIV của Đảng: Khơi dậy nội lực con người cho "kỷ nguyên vươn mình"

17:14 15/01/2026

Trước thềm Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV của Đảng - dấu mốc mở ra “kỷ nguyên vươn mình của dân tộc”, các nhà giáo, nhà khoa học giáo dục bày tỏ nhiều kỳ vọng về những đột phá chiến lược đối với con người và giáo dục đào tạo.

Các chuyên gia cho rằng, Đại hội Đảng lần thứ XIV không chỉ hoạch định tầm nhìn phát triển đất nước, mà còn đặt ra những quyết sách then chốt để xây dựng nguồn nhân lực chất lượng cao, trọng dụng trí thức, tạo dựng môi trường học thuật dân chủ, nhân văn - nền tảng để giáo dục thực sự trở thành động lực trung tâm của phát triển bền vững trong giai đoạn mới.

Bước ngoặt lịch sử và triết lý "Con người là trung tâm"

Trao đổi với Báo điện tử Chính phủ, GS.TSKH Dương Quý Sỹ - Ủy viên Hội đồng Quốc gia Giáo dục và Phát triển nhân lực cho biết, Đại hội XIV của Đảng không chỉ là một kỳ đại hội chuyển tiếp thông thường, mà là một cột mốc mang ý nghĩa lịch sử. Đây là thời điểm mà Đảng sẽ thể hiện vai trò lãnh đạo toàn diện thông qua những đột phá về thể chế và tư duy chính trị. Giáo sư đặt kỳ vọng lớn vào sự đồng lòng, đoàn kết của toàn hệ thống chính trị để hiện thực hóa khát vọng về một "kỷ nguyên vươn mình của dân tộc" trong nhiệm kỳ 2026-2030 và các năm tiếp theo.

Ông nhấn mạnh: "Con người phải được đặt ở vị trí trung tâm của mọi chiến lược phát triển. Họ vừa là chủ thể sáng tạo, trực tiếp thực thi các mục tiêu chiến lược, nhưng đồng thời cũng phải là đối tượng thụ hưởng tiên quyết của mọi chính sách." Trong kỷ nguyên mới, sự thịnh vượng của đất nước không chỉ đo bằng những con số tăng trưởng của GDP mà phải được xây dựng trên nền tảng chất lượng nguồn nhân lực, lấy văn hóa làm điểm tựa và khoa học - công nghệ làm đòn bẩy.

GS.TSKH Dương Quý Sỹ: Đại hội XIV là một cột mốc mang ý nghĩa lịch sử, Ảnh: NVCC

Giáo dục trước yêu cầu chuyển mình thời đại số

Dành nhiều tâm huyết khi nói về giáo dục và đào tạo, GS. Dương Quý Sỹ nhận định nhiệm kỳ Đại hội Đảng lần thứ XIV chính là "cơ hội vàng" để tái cấu trúc mô hình giáo dục theo hướng hiện đại, mở và hội nhập toàn cầu. Ông cho rằng đã đến lúc giáo dục Việt Nam cần một cuộc chuyển dịch căn bản và toàn diện: thoát ly khỏi lối mòn truyền thụ kiến thức thụ động để chuyển sang phát triển con người toàn diện, hình thành năng lực tư duy độc lập, sáng tạo, khả năng thích ứng và học tập suốt đời cho toàn dân.

Giáo sư phân tích sâu: "Mỗi công dân trong tương lai cần được trang bị năng lực tư duy độc lập, óc sáng tạo và đặc biệt là khả năng học tập suốt đời". Trong bối cảnh trí tuệ nhân tạo (AI) và chuyển đổi số đang tái định nghĩa lại thị trường lao động, giáo dục không thể đứng ngoài cuộc. Tuy nhiên, theo ông, công nghệ dù hiện đại đến đâu cũng phải song hành với việc giữ vững và lan tỏa các giá trị nhân văn, đạo đức và bản sắc văn hóa dân tộc. Mục tiêu cuối cùng là hình thành một hệ sinh thái giáo dục mở, liên thông, nơi tri thức và lòng nhân văn được lan tỏa đến mỗi người dân trên mọi vùng miền của Tổ quốc, không để ai bị bỏ lại phía sau, góp phần hình thành một thế hệ công dân giàu tri thức, có năng lực chuyên môn cao, nhiệt huyết với trách nhiệm xã hội.

Trọng dụng trí thức: Không chỉ là đãi ngộ, mà là sự tôn trọng

Một điểm nhấn quan trọng trong quan điểm của GS. Dương Quý Sỹ chính là chính sách đối với đội ngũ nhà giáo và trí thức.

Theo Giáo sư, môi trường làm việc chính là yếu tố giữ chân nhân tài. Đó phải là một môi trường học thuật dân chủ, liêm chính, nơi năng lực và sự cống hiến thực chất được ghi nhận minh bạch. Ông nhấn mạnh việc khơi dậy niềm tin và khát vọng phụng sự thông qua nền tảng đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Chính sự trân trọng và cơ chế trọng dụng tài năng sẽ là động lực mạnh mẽ nhất để đội ngũ trí thức đem hết trí tuệ và tâm huyết đóng góp cho sự nghiệp xây dựng quốc gia hùng cường.

TS. Lê Đông Phương: Giáo dục đang vướng nhiều "nút thắt", Ảnh: NVCC

Giáo dục trong dòng chảy lịch sử và những "nút thắt" hiện hữu

Nhìn lại lịch sử các kỳ Đại hội, TS. Lê Đông Phương (Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam) phân tích rằng giáo dục luôn là chủ đề nóng bỏng, nhận được sự quan tâm đặc biệt của xã hội. Từ sau Đổi mới, quan điểm của Đảng đã có những bước tiến dài: từ mục tiêu đào tạo để đáp ứng nhu cầu lao động thuần túy sang phát triển con người toàn diện, khẳng định giáo dục là quốc sách hàng đầu và là nền tảng của năng lực cạnh tranh quốc gia.

Trước thềm Đại hội XIV, TS. Lê Đông Phương thẳng thắn chỉ ra những "nút thắt" nội tại đang đặt ra bài toán cấp bách. Việt Nam hiện đứng trước một nghịch lý lớn: Một nền kinh tế có độ mở cực rộng, gắn chặt với chuỗi cung ứng toàn cầu nhưng lại đang đối mặt với tình trạng già hóa dân số nhanh và tỷ lệ lao động trình độ cao còn khiêm tốn. Sự tái định hình các chuỗi giá trị toàn cầu cùng làn sóng tự động hóa buộc chúng ta phải ưu tiên phát triển năng lực STEM, kỹ năng

số và tinh thần học tập suốt đời. Dù Nghị quyết 71 đã tạo luồng sinh khí mới cho giáo dục phổ thông, nhưng để quốc gia thực sự nắm giữ vai trò kiến tạo và dẫn dắt kinh tế - công nghiệp, nhân lực trình độ cao mới là yếu tố mang tính sống còn.

Trần trở trước thực trạng tỉ lệ lao động có trình độ từ cao đẳng trở lên còn thấp so với khu vực, ông cho rằng yêu cầu đổi mới hệ thống đào tạo đại học và sau đại học đã không còn là lựa chọn, mà là mệnh lệnh cấp thiết. Để giải bài toán này, TS. Lê Đông Phương nhấn mạnh phải kiên quyết chấm dứt tư duy xem các trường đại học chỉ là đơn vị sự nghiệp hành chính thuần túy. Thay vào đó, các cơ sở này - đặc biệt là đại học nghiên cứu cần được trao quyền tự chủ thực chất để trở thành những trung tâm sáng tạo tri thức đích thực. Ở đó, đội ngũ giảng viên phải được nhìn nhận như những chuyên gia, những nhà sáng tạo giàu tâm huyết, chứ không thể mãi bị bó hẹp trong tư duy "viên chức" hành chính.

Trong lộ trình ấy, Nhà nước cần đóng vai trò "bà đỡ" thông qua việc đầu tư cho các hoạt động nghiên cứu mũi nhọn, đồng thời thúc đẩy "liên minh" chiến lược giữa Nhà trường và Doanh nghiệp. TS. Phương đặc biệt đề cao vai trò của doanh nghiệp: "Họ không thể đứng ngoài cuộc như những đơn vị tiếp nhận sản phẩm đào tạo đơn thuần, mà phải tham gia trực tiếp vào quá trình nghiên cứu, chuyển hóa tri thức thành công nghệ và giá trị cạnh tranh". TS. Phương nhấn mạnh, tại đây, vai trò điều tiết của Nhà nước với các cơ chế minh bạch sẽ là sợi dây gắn kết giúp các bên cùng đồng hành và cùng hưởng lợi trên một hành trình chung.

Khởi dậy tinh thần cống hiến trong đội ngũ trí thức

Để trí thức yên tâm "phụng sự dân tộc"

Một nội dung quan trọng, cũng là niềm trăn trở lớn nhất của các chuyên gia, chính là vị thế của đội ngũ nhà giáo và trí thức trong lòng xã hội. GS.TSKH Dương Quý Sỹ tâm huyết chia sẻ rằng, khát vọng về một kỷ nguyên vươn mình chỉ có thể thành hình khi những người làm giáo dục và khoa học được yên tâm cống hiến bằng một tâm thế tự hào nhất.

Theo ông, Đảng và Nhà nước cần tiếp tục hoàn thiện thể chế để đảm bảo cho họ sự vững vàng cả về vật chất lẫn tinh thần. Tuy nhiên, đó không chỉ là câu chuyện của thu nhập hay những con số định lượng, mà sâu xa hơn, đó là sự kiến tạo một môi trường học thuật thực sự dân chủ, liêm chính và nhân văn. Ở đó, mọi nỗ lực và cống hiến đều phải được soi chiếu dưới lăng kính của sự công bằng, minh bạch, lấy năng lực thực chất làm thước đo duy nhất. Đặc biệt, việc tiếp tục lan tỏa tư tưởng, đạo đức và phong cách Hồ Chí Minh chính là sợi chỉ đỏ xuyên suốt để khơi dậy lòng tự trọng nghề nghiệp, thổi bùng tinh thần phụng sự vốn đã luôn âm ỉ cháy trong mỗi nhà giáo, trí thức.

Khép lại những chia sẻ đầy tâm huyết, các chuyên gia đều chung niềm tin rằng, những quyết sách từ Đại hội XIV sẽ tạo ra một luồng sinh khí mới, hóa giải những trăn trở bấy lâu. Khi đó, giáo dục Việt Nam sẽ không chỉ dừng lại ở nhiệm vụ dạy chữ, dạy người, mà sẽ thực sự trở thành một "động lực bùng nổ", chuẩn bị đầy đủ hành trang và năng lực để mỗi công dân tự tin bước vào một chương mới của lịch sử.

"Đại hội toàn quốc lần thứ XIV của Đảng đang đến gần, và hơn bao giờ hết, chúng ta có quyền kỳ vọng vào những quyết sách thuận lòng dân, những bước đi đột phá để đưa giáo dục thực sự trở thành nền tảng của một quốc gia hùng cường", TS. Lê Đông Phương khẳng định với một niềm tin mãnh liệt.

Theo Báo Chính phủ